

# SZÁNTÓ

## ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadványban átvéve.  
Egy évre ..... 18 h.  
Negyedévre ..... 5 " "  
Helyben hához hordva.  
Egy évre ..... 20 h.  
Negyedévre ..... 5 " "  
Postán szállítva.  
Egy évre ..... 24 h.  
Negyedévre ..... 6 " "  
Egyes esetre áru 8 fillér.

Politikai  
napilap

Megjelenik minden nap, ahtérő  
Ünnep utáni napok kivételével.  
Szerkesztőség és kiadóhivatal  
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.  
A szerkesztőség kéziratok vissza-  
adására vagy megőrzésére nem  
vállalkozik.  
Előfizetések és hirdetések a kiadó-  
hivatalhoz intézendők.

XXIII. évfolyam 20. szám.

Nagyvárad

Szerda, 1917 január 24.

## A magyar helységnevekről.

Ez a csodabogár is csak Magyarországon található: nálunk miniszteri rendelettel kellett meghagyni, hogy azokat az idegen földrajzi helyeket, amelyeknek magyar vagy magyar kiejtés szerinti nevük van, minden hivatalos írásban magyarul kell megjelölni.

Más országban ez természetes dolog. A francia ugyan sohasem irt vagy mondott Wien-t, hanem Vienne-t, a németnek Milánó Mailand és Róma Rom marad mindig, az olasz egy világért sem mondaná Trento-t Trientnek, csak nálunk bogárgott ki az a divat, hogy Wien-ért felejtük el a Mátyás király bus hadát nyögő Bécs-et, Lipcse helyett Leipzigról vegyünk példát a könyvkereskedelem fejlettségére és a nászutazók ezentúl Velence helyett Veneziába, Nápoly helyett Napoli-ba utazzanak.

A Magyar Földrajzi Társaság annyira el volt ragadtatva ettől az ujdonságtól, hogy térképeiről egyszerűen eltüntette a külföldi jó magyar neveket, míg az iskolai térképeken csak Wien-t stb. kezdett használni, a közönség egy része pedig, mely ebben valami egyszerű kulturvíványt sejtett, felült a szerencsétlen kezdeményezésnek, divatba próbálta hozni a közbeszédben is az idegen hangzású földrajzi tulajdonneveket, hivatalos iratokban is felkapták Krakau-t, Wien-t és Bucuresci-t s felni lehetett, hogy nyelvünk a magyar helynevek egész sorozatával szegényebb lesz.

Táplálta ezt a ferdeséget az a közömbösség, mellyel a hazai helynevek magyarságát is Csáky szalmájává tettük. A magyar közönség egy része Wien-t irt ugyan, de a szokásos magyar nemtörődömséggel senki sem vette észre az illetékesek közül, hogy pl. a már kimúlt Romanul teszem azt Nagyváradot mindig Oradea mare, Temesvárt Timisoara, Kolozsvárt Cluj, sőt Szegedet is Seghedin csufnév-

vel illetve, mintha elő akarta volna készíteni a Romania mare-ba való bekebelezésre. Már szinte csak az hiányzott, hogy mi magunk is Lugolyt (Lugos), Stuhlweissenburgot és Grosswardeint írjunk.

A magyar nyelv jogainak védelmét az Akadémia vette kezébe. Köt-lessnessége volt s ezzel igazán szükséges és korszerű mozgalmat kezdeményezett. Először komoly vitában mutatott rá a Magyar Földrajzi Társaság felfogásának helytelenségére, összeállította az idegen földrajzi nevek magyar jegyzékét s megtette a kellő lépéseket, hogy a magyar helynevek elfoglalják a hivatalos használatban az őket megillető helyet. E hazafias fellépés következménye az említett belügyminiszteri rendelet is.

A rendelet helyes, bölcs és hazafias. Kérjük azonban az elv keresztülvitelét mindenütt, ahol csak lehetséges.

Ezuttal a harctéri hivatalos jelentésekre kívánunk rámutatni.

Mikor csapataink még Havasalföldön harcoltak, sok szó esett a Höferben a Jilu folyóról. Hát ez magyar földön, Erdélyben ered, a neve Zsil s ha a Duna Orsován túl nem lesz Dunare, a Zsil is Zsil a magyar embernek az erdélyi havasoktól délre is. Most a Trotusu és a Bisztrica folyókról jelent Höfer a moldvai harcok alkalmával. Magyar földön erednek ezek is, becsületos magyar nevük Tatros és Beszterce, nincs semmi értelme, hogy oláh neveiket használjuk a magyar harctéri jelentésekben. Vajjon a németek Bucuresci elestét jelentették-e, mikor Mackensen diadalmasan bevonult Bukarestbe? (A Magyar Földrajzi Társaság legutóbbi Zsebatlászában azonban még mindig Bucuresci-nek hívják a magyar és német birtokba került Bukarestet.) A moldvai harcok olyan területen folynak, amely tele van ősi magyar város- és folyónevekkel, ahol a lakosság magyar eredetű s részben ma is magyar; jogos tehát az az

igényünk, hogy a magyar diadalok színhelyét magyar nevükkel jelöljék meg hivatalosan is.

Nekünk magyaroknak a magyar nyelv az a hatalmas védőbástyánk, mely nemzet gyanánt ezer éven át megóvott bennünket. Ennek a bástyának minden porszeme, a magyar nyelvnek minden szava őseinktől ránk hagyott szent örökség, amelyet megvédenünk, fenntartanunk nemcsak erkölcsi kötelességünk, hanem ezt parancsolja az önfenn-tartás is.

## Tisza a hadseregszállítási kijárásokról.

### A vasuti hediadó a képviselőházban.

A képviselőház ülését tegnap Szász Károly elnök nyitotta meg. Napirend előtt

### Zichy Aladár gróf

szóvá téssel, hogy a lapokban nyugtalanító hírek jelentek meg egyes képviselők nevével, akik résztvettek a hadseregszállítások kijárásokról. Ez inkompatibilitásba hozza a képviselőt elvi szempontból. Egyszerűen 40 ellenzéki és 50 munkapárti képviselő nevével emlegeti. Kéri a miniszterelnököt, hogy tegyen megnyugtató kijelentést az ügyben.

Tisza István gróf miniszterelnök kéri a Házat, legyen türellemmel holnapig az ezen ügyben előterjesztendő interpellációra megadja a kimerítő választ. De addig is kijelenti, hogy

### A kijárásokról múlt évben tett kijelentését egész terjedelmében fenntartja.

(Helyesítés a Ház minden oldalán. Kautón rátértek a

### vasuti hediadóról szóló törvény

tárgyalására.

Pap Géza báró előadó ismerteti a javaslatot. Ellene felszólal Hódy Gyula, Laehne Hugó, Esterházy Móric gróf, aki délután 2 ig beszél. Ekkor a vitát felbeszárítják s délután 4 órakor Esterházy Móric gróf befejezi felszólalását. A vagonhiány növekedéséről beszélt s hangsúlyozta,

hogy a dunai forgalmat be kell kapcsolni a Vaskapui forgalomba.

Battyányi Tivadar gróf tiltakozik a hosszulejáratu gazdasági szerződés ellen s a bankjegyek belső értékének rohamos csökkenését firtatja. Nem fogadja el a javaslatot.

Mezőssy Béla szóvivő Harkányi báró kereskedelmi miniszter megváltását a miniszteri tárcától, ami e javaslat következménye lehet. A refákolák és a vicinálisok ellen szól, ugyancsak.

Rakovszky István is, aki követeli, hozza nyilvánosságra azok névsorát, akik refákolát kaptak.

Nagy Ferenc és Andrássy Gyula gróf személyes természetű felszólalása után a vitát mára halasztották.

## Nagyvárad közegészségügyének fejlesztése.

### A közegészségügyi bizottság alakuló ülése.

Tegnap délután tartotta Nagyvárad város közegészségügyi szakbizottsága alakuló ülését, amelyen megválasztotta elnökét, aki elnöki beszédében mintegy programot adott a város jövő közegészségügyének a fejlesztésére.

Az ülésen jelen voltak: Rimler Károly polgármester, dr. Grosz Menyhért, dr. Mayer László, Stark Gyula, dr. Nemes Áron, Halász Gyula, Csanda Endre, Kiss Dávid, dr. Ertler Mór stb.

Rimler Károly polgármester, mint az alakuló ülés elnöke, üdvözölte a bizottságot, sok szerencsét kíván közeledő működéséhez. Felkérte a bizottság tagjait, hogy az új ciklusra elnöksé válassza meg.

A bizottság tagjai egyhangulag dr. Grosz Menyhért eddigi elnököt választották meg újból.

Grosz Menyhért elfoglalván az elnöki széket, köszönetet mondott újbóli megválasztásáért s programszerű beszédében fejtegette a közegészségügy fejlesztésének kiváló fontosságát Nagyvárad jövőjére. A közegészségügy maga honvédelmi szempontból is elsőrendű tényező. Csak azok a nemzetek fejlődtek hatalmasokká, amelyek nemcsak felismerték ezt az igazságot, de követik is és súlyt helyeztek a közegészségügy fejlesztésére. — Hibának tartja, hogy amíg a földművelésnek, kereskedelemnek stb. van miniszteriuma, a közegészségügy be van osztva a belügyminiszteriumba. Így van azután, hogy a szakörök fontos javaslatait, előterjesztéseit a laikus közönség és a felettes hatóságok hozzá nem értése kátyuba juttatják. Ez részben a kultúra hiánya miatt is van. Reméli, hogy a jövőben a közegészségügy intézése körül is örvendetes változások lesznek. Esután áttér Nagyvárad közegészségügyére. Nálunk is nagyon sok a tenni, javítani való. Ilyenek a csatornázás kifejlesztése és teljessé tétele az egész városra kiterjedőleg. Fontos a város teljes szervezése, hogy az egészségtelen lakások eltűnjenek.

E nélkül a tuberkulózis elleni küzdelem meddő, csak hiu ábránd. Szükség van a fertőző és vér betegségek rendeltetésére,

hogy azok rohamos terjedésének gátat vehessünk. Első rendű szükség egy jól berendezett és felszerelt külön városi kórház építése. Rég érzett hiányt pótolna a fertőző betegségek szakosított ellátása és csökkentésére egy városi bakteriológiai intézet, amely a modern gyógyászatnak ma már egyik fontos szerve. Szükséges volna az utcai és házi szemetet szakosított kezelése. A jövő kötelességei közé tartozik az elhagyott gyermekek és nők védelme. Végül nagy szükségünk volna Nagyváradon egy klinika rendszerű modern rendelő intézetre, a szegények részére. A jövő mutatja meg, hogy mit lesznek képesek ezekből megvalósítani, de a közegészségügyi bizottság feladata, hogy ezek létesítése érdekében munkálkodjék. Reméli, hogy ezen feladatának meg is fog felelni.

Az ülés elismeréssel fogadta a fejtegetést a ezzel az ülés véget ért.

## Balkán-akadémia Szegeden.

Szeged városa kereskedelmi iskolát akar létrehozni Szegeden Balkán-akadémia néven, melynek feladata lesz oly kereskedőket képezni, kik az általános műveltségen felül főképpen a Balkánnal való kereskedelemre nyerjenek kiképzést.

Ez a terv rendkívül életrevaló. Régen érezhető volt az a hiány, hogy Magyarország kereskedelme főképpen a Kelettel, a Balkán-államokkal való összeköttetésben nincs a versenyképességéhez megkívánt fokon s így a szomszédos Magyarország nem foglalja el azt a helyet a keleti kereskedelemben, amelyet közgazdasági érdekekben el kell foglalnia s abból a forgalomból, amely a Balkán államok és a Nyugat között mind élnékkel fokozódik, Magyarország vassal ki részét aránylag legkevésbé.

Ennek a helyzetnek első oka az, hogy a Balkánra irányuló kereskedelem lebonyolításához hiányzanak azok a magyar kereskedők, akik ismernék a keleti kereskedelem speciális viszonyait, üzleti szükségleteit. Nincsenek kereskedők, akik a Kelettel való kereskedelemben keressék boldogulásukat.

Ez az akadémia lesz hivatva arra, hogy szakosított képezzen ki a keleti kereskedelem számára.

E főiskola helyéül Szeged a legalkalmasabb, mert az ország legnépesebb vidéki városa, a keletre vezető fővonal mentén fekszik s körletében vannak az ország legnagyobb vidéki városai és községei s így egyrészt Szeged, másrészt vidékének középiskolái elégséges számú tanulót adnak egy felsőbb iskolának.

Szeged városa nagyrészt biztosította már anyagilag is az akadémia létesítését.

Az akadémia évi kiadása 120,000 K, ebből Szeged 40,000 K-t vállalt el, azonkívül 100,000 koronás alapítványt tett az intézet szegényországi tanulói segélyezésére, Szeged város társadalma pedig már eddig 300,000 koronát meghaladó összeget hozott össze alapítványként, melynek jövedelme a főiskola kiadásaira fordítható.

Szeged küldöttségét meneszt a Balkán-akadémia ügyében a kereskedelmi és a kultuszminiszterhez kérve oly összegű évi

hozzájárulást, ami az évi kiadásokat fedezi.

A kultuszminiszter máris megígérte támogatását.

## Két derék magyar-tót tiltakozik.

### Majd jön a mi apánk, az oláh király.

Biharban az oláh betörés nem sok nyomot hagyott a nép lelkében. Beszéltek róla, mint annak idáján kellett is, de az oláhság jórészt közömbösen vette hírül a mérnyelést. Csak itt ott szólta el magát egy egy megkötyagosodott pópa, (egyet a multkor itáltak el), s a belényesforrói deputációt, a mely a cárhoz akart menni, nemsokára be is csukják.

Rá lehet ismerni, hol működött az igazgatók keze, mert csak ott történtek kellemtelen nyilatkozatok.

Középszen az oláh betörés idáján Fischer Lajosné koresmájában nagy közönség mulatott. Bent az oláhok, kint a tornácson a magyarok. Arra ment Stiak József, akit behívtak a verendára.

— Gyere be. Hallottad az újságot, hogy az oláhok és az oroszok bent vannak már nagyon, Románia támadott.

— Hallottam, mondta Stiak.

A koresmában is erről beszéltek. Ursz György örömmel mondta:

— Na, jönnek már az oroszok az oláhokkal együtt.

— Majd kiverjük őket, mondta Stiak.

— Nem bírnak megut azokkal, tüszelt Ursz.

— Kiverjük pedig őket.

— Az én!

— Ti beszéltek, boszorosok, kiáltott rá Stiak.

— Én oláh vagyok, te vagy a boszoros tót, szölt Ursz. Nézzétek, hogy pártolja ez a magyarokat.

— Ne beszéljen ilyet, fejezte be Stiak s elment jelentést tenni a cseadórőknél.

Igy került Ursz György tegnap Seress Barna tanácsos elé. Ursz tagadott, állította, hogy ő a saját fiára értette azt, hogy kiverik az oláhokat. Ő nem igazolt.

Stiak József tanu kijelenti, hogy ő magyartót, a harctárról kétszer jött már haza, kezén nyomorék. Felháborodott a mondottakon.

Sáfián Lajos suszter tüdőbóvástól rokant, magyar tót, ő is tiltakozott a beszéd ellen. Azt mondta Ursz: Majd jön a mi apánk, az oláh király. Hála Istennek, jönnek az oláhok az oroszokkal. Mikor Stiak tiltakozott, gyalázták a magyarokat az oláhok be „körítették” Stiakot.

Miskovszky Jenő királyi ügyész igazgatással vádolja Urszot.

Böszörményi Géza védő szarint nem a vádlott, hanem azok az igazgatók a bűnösök, akik a nép lelkét mételeylyel telítették el s megmérgezték. Biharban sok a kétes elem, s Lukácsiu László is itt kapott képviselői megbízást.

A bíróság egy évi börtönnel ítélte Urszot, aki fellebbezett.

## Tulceánál átkeltünk a Dunán.

**Keleti harctér.** Budapest, január 23. (Hivatalos.) Bolgár csapatok Tulceánál elérték a Szent György ág északi partját.

A Putna alsó folyásánál visszavertünk orosz előretöréseket. A lasinu völgytől délre ellenséges osztagok szintén hasztalanul tapogatóztak állásaink ellen.

Köves tábornok hadseregénél helyenkint élénkebb ágyuharc. Tovább északra a cs. és kir. csapatoknál nincs jelentenivaló.

## Járőreink sikere a olasz fronton.

**Olasz harctér.** Budapest, január 23. (Hivatalos.) Görz közelében portyázó különítményünk elfoglalt egy ellenséges árkot, fogolyként 3 tisztet s 134 főnyi légénységet szállítottak be és 3 gépfegyvert zsákmányoltak. Egyébként a helyzet változatlan.

**Délkeleti harctér.** Budapest, január 23. (Hivatalos.) Nincs különös esemény. *Hófer.*

## Az új Möwe hadicsele jogos és megengedett. Brazília páncélos cirkálót küldött ki.

Budapest, január 23. (Saját tudósítónktól.) Berlieni jelentés szerint a francia lapok legnagyobb része azt írja, hogy a német segédcirkálókban levő roktönzött falak arra valók, hogy a hajót kalózkodás közben (!) felismerhetetlenné tegyék. A Figaró kikel ez ellen a jellemzés ellen s azt írja, hogy nem illik ilyen komoly dolgokat mulatságossá tenni. Itt teljesen jogos és megengedett hadicseleiről van szó.

Mint a Journalnak Rio de Janeiróból jelentik: Brazília köztársaság elnöke és külügyminisztere a brazíliai tengerpart közelében egyre fokozódó haditevékenységre tekintettel elhatározták, hogy Északbrazília partjainak ellenőrzésére azonnal kiküldik a Theodoro partmenti páncélos cirkálót.

## Az oláhok lélegzethez jutottak.

Budapest, január 23. (Saját tudósítónktól.) A Frankfurter Zeitung jelenti Jasiból: Az orosz vezérkar az oláhok eddigi erőfeszítésével nincs megelégedve s követeli a 18 évesek erélyesebb bevonását. A kormány elhatározta Moldova tömeges kiűritésének megszüntetését.

Zürichből jelentik: Avarescu az oláh legfőbb generálisasszimusa ma nyilatkozik. Az oláh hadseregek reorganizációja a folytonos nehézségek dacára sikerült (?) Az eddigi vereséget az ellenség tüzérségi és számbeli fölényének tulajdonítja. A harc most megállott. Reméli hazájának visszafoglalását.

## A cseheknek nem kell az antant felszabadítása.

Budapest, jan. 23. (Saját tudósítónktól.) Bécsi hiradás szerint a cseh pártok szövetségének elnöksége két na pig tanácskosott az antantnak Wilsonhoz intézett jegyzéke s ennek nemzetiségfelszabadító része felett. Beható megbeszélés után a csehek szövetsége a jegyzéket elfogadhatatlannak jelentette ki s erről az osztrák miniszerelnököt s Berlint értesítette.

## A világháboru színházából.

### Anglia és az Unió kártérítési igénnyel lépnek fel egymás ellen.

Budapest, január 23. (Saját tudósítónktól.) Newyorkból jelenti a Wolff ügynökség szikratávirata:

Az Evening Mail jelentése szerint az amerikai angol nagykövet két héttel ezelőtt egy jegyzéket nyújtott át az amerikai kormánynak, amelyben feltűnést keltő vádat emel az Unió ellen, mert az Amerikai Egyesült Államok megengedték, hogy amerikai földön német összeesküvés alakulhasson ki. Azt mondja még a jegyzék, hogy Anglia a háboru után óriási

kártérítési igénnyel lép fel az Egyesült Államok ellen, mert megsértette a semlegességet.

A jelentés azzal végződik, nem bizonyos, hogy ez a sakkbuzás nem akarja megelőzni az Egyesült Államoknak Angliával szemben fennálló óriási kártérítési igényét, amely az amerikai kereskedelemben való jogcsúrlatlan beavatkozás folytán állott elő s amely fél-háremnegyed milliót tenne ki.

## Győzelmes ütközet német és angol hajók között.

Budapest, január 23. (Saját tudósítónktól.) Wolff jelentés: haderők részeinek egyik vállalkozása közben január 23 án virradóra Hoofdokban összeütközésre került a sor könnyű angol haderőkkel. Ez alkalommal egy ellenséges rombolót harcban megsemmisítettünk, egy másikat ütközet után egyik repülőnk sülyedő állapotban figyelt meg. A mi torpedóink közül egyik sérülés folytán bajba jutott és Inuiden holand kikötőbe futott be, a többi sérülés nélkül csekély veszteségekkel visszatért a hazai kikötőbe.

Flottaparancsnokság.

## Köd miatt szünet a Nyugaton.

Berlin, január 23. A nagytábornok jelenté:

### Nyugati harctér.

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy hadserege. Armentierestől északra keletre bajor ezredék felderítő osztagai behatoltak az ellenséges árkokba és néhány fogollyal és gépfegyverrel tértek vissza.

Frcmellestől északnyugatra visszavertünk állásaink ellen előrenyomuló angol csapatokat. Egyébként a csak időnként tisztuló pársz idő akadályozta a tüzérségi és repülő tevékenységet.

## A Dunán átkeltünk az északi partra.

### Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcvonala A Duna mentén a Luaktól északnyugatra a tüzérségi tűz átmenetileg fokozódott, Dünaburgtól nyugatra árok védőink elűtek egy orosz portyázó osztagot, amely pitymalatkor első vonalunkba behatolt.

József főherceg vezérezredes harcvonala. Az Erdős Kárpátokban és a Moldova felé ereszkedő határhegység néhány helyén tiszta fagyos időben élénk tüzérségi harcok fejlődtek. Német és magyar-osztrák csapatok előtéri ütközetek alkalmával a Szlanie és a Putna völgy között az ellenségnek 100 emberét elfogtak és a Casinu völgytől délre visszavertek erősebb ellenséges előretöréseket.

Mackensen vezértábornagy hadserege. A Putna alsó folyásánál előtéri ütközetek reánk nézve eredménnyel végződtek.

Dobrudszásban bolgár csapatok Tulceánál átkeltek a Duna déli torkolati ágán és az északi pártot orosz támadásokkal szemben megtartották.

### Macedóniai front.

Nink különös esemény.

Ludendorff, első főszállásamester.

### Andó-telep tehennel.

Január vége felé kezd szaporodni a város teje. A szerződéses szállítók, mint velünk közlik, már 120-140 literes átlagot képesek szállítani a városnak most már 1200 liter tej áll rendelkezésre naponta.

Amint mulik a tél, mind több lesz a tej márciusban helyreállhat az egyensúly a szükséglet és a behozatal között. Ezenkívül a város megkezdi a tejtermelést is rövid idő alatt.

Az Eprekertben, az Andó telepen, nem meszeze a tejgyűjtő állomástól egy régi szint átalakítottak tehénistállónak. Olyan pompásan sikerült, hogy Lukács Ödön főjegyző külön dícséretben részesítette a tejmestert, Andó Ferencet. Csak az önműködő itatók hiányoznak, de sebez, majd háboru után lesz az is.

A sikerült istállók készen állanak a városi tehennel, akik (bizony fontos személyiségek lettek, azért „akik”) most még kint egy megyei gazdaságban hisznek és élnek boldog életet. Nemcsak az azonosan benépesül a telep akkor nem „koverem-kavarom” módszerrel kapjuk a tejet, hanem eredeti forrásból.

Ez a kreációja Lukács Ödönnek köztetszést fog aratni mindenfelé a városi tej a legkelendőbb portéka lesz. Csak a denaturált szesz hordókat el kell távolítani a telepről, mert a szesz szaga ráragad a tejre s a tej szeszszaggal vagy szesz tejjel nem kívánatos.

Ha a telep benépesül, egyik főkérdésünket a tejet, megfelelően rendeztük. Csak engedni kell, hogy az a találékosság, szakértelem és rátermettség, mely Andó Ferencben van, kellő hatáskört nyerjen.

### Elítélték az öreg gyujtogatót.

Az esküdttörvényszék tegnap Szöllőssy Gyula elnöklésével folytatta Gazdag Sándor díszszegény napszámos gyujtogatói bűnügyének tárgyalását.

Dr. Bolza Aloncz gróf királyi ügyész egyikét tartotta ama vádbeszédeknek, amelyek tisztá tárgyilagosságukkal, a körülmények és tények logikus kifejtésével meggyőzték az esküdteket a vád alaposágáról s a társadalmi rend védelmének szükségéről. A tüzet megelőzőleg a vádlott veszekedett gyermekeivel. A ház a lányoké volt. Ezután közvetlenül kiütött a tűz, holott napok óta nem raktak tüzet. Vádlott egyedül volt otthon. A tűz az alacsony ereszt alatt keletkezett s petróleumszagot érezték az odasiatok. A vádlott nem segített az oltásban, sőt szidta a tanukat, amiért odasiáltak. A tűz után öngyilkosságot kísérelt meg s felakasztotta magát a vádlott, (kötél mellékelve.) A gyujtogatót tehát 5 követte el.

Kaufmann Gyula dr. védő nem látja indokoltnak a tettet s folmentést kér.

Az esküdtek igazmondása után a bíróság 13 havi börtönrre ítélte el Gazdag Sándort s négy hónapot betudott a vizsgálati fogságból.

- Magnyugszik? — kérdezte az elnök.
- Folyjon ki a szemem, ha én gyujtottam fel a házat.
- Hát fellebbez?

— Igen. Azaz, nem én. De mégis jobb lesz. Bánja a hó.

Végül megayugodott.

### A legfiatalabb népfelkelők sorozása a megyében.

Sorozzák a 18 éveseket.

Biharmegye katonügyi előadója Balogh János főjegyzőhöz tegnap érkeztek a megye egyes járásaira vonatkozó szemletervezetek, amelyeknek rendelkezései szerint az 1899. évben született s népfelkelésre kötelezettek bemutató szemléje és orvosi megvizsgálása január 29-től február 7-ig terjedő időközökben fog megtörténni Bihar megyében. Ez alkalommal egyszerre három sorozó bizottság fog működni s így lehetségessé válik, hogy egy napon két három járásban is folyhatik a legfiatalabb népfelkelők sorozása. A szemletervezetek szerint a sorozások így alakulnak:

Január 29-én: élesdi, derecskei és barkeresztési járásban;

január 30. és 31-én: magyarcsekei, berettyóújfalui;

február 1-2: sárréti, szalárdi, balényesi;

február 3-4-5: vaskóhi, szeghalmi, székelybúdi;

február 4-5-6-7: margittai, központi;

február 6-7-8: tankei, csóffai;

február 9-10: a béli és

február 8-10-11: a nagyszalontai járásban.

### Börtönrre ítelt főesperes.

Kolozsvár, január 23.

A kolozvári kir. törvényszék tegnap vonta felelősségre az izgatás büntetvével vádolt Dainu Illés dr. kolozvári g. keleti főesperest. A tekintélyes állású egyházi férfi több mint egy évtizeden keresztül jelentős politikai és társadalmi szerepet töltött be a megyében és európai műveltségénél fogva külföldi tudományos szemlékbe is sok dolgozatot írt. Azzal vádolta a kir. ügyészség, hogy imát írt, amely a monarchiát tüzezi a monarchia ellen és amely a monarchiát gyalázza.

A felolvasott vádirat szerint a szerző a Kolozsvárott 1914. évi november hó 5-én Bratianu Péter nyomdájában megjelent Rugazuni pe timpul raspoiului című füzetben az „Elidegenített testvérekért való imá” című közleményben a többi közt a következőket írta:

„A te szőlőhegyed kerítését feldöntötték és megengedték, hogy azt az erdőből való vadkan tönkretégye és a vaddisznó legelt azon... Eljövőnek a népek a te öröködből, beszennyezték a te egyházadat. Én uram, nem az ő kardjukkal, azok, akik bennünket rabokká tettek, a mi földünket örökölték, a te általad ültetett szőlőhegyet, de győztörtek igaztalanságot, fogantattak fájdalmakat és szültek gaztetteket...”

Ezután még több bibliai mondat következett, amely izgatást és a monarchia egyességének gyalázását tartalmazza.

A megtartott tárgyalás után este 7 órakor a törvényszék elnöke, Rudayánszky Béla báró kihirdette a törvényszék ítéletét,

amely szerint a bíróság Dainu Illés dr. főesperest bűnösnek találta az izgatásban és ezért öt évi börtönrre ítélte. Az ítélet ellen a vádlott fellebbezett.

### Adományok a biharmegyei és nagyváradi nőegylet karácsony fájára.

(Folytatás.)

Dr. Czifra Kálmánné 10, dr. Lábán Lajosné 20, Lukács Ödöné 3, Rindler Károlyné 5 korona. Papp Dzsosné ivén: Papp Dzsosné 6, Tóth Emilné, Voit Otóné, Darvas Istvánné, Vucskics Otóné, Hoffmann E. né 2-2 korona, Olasz Gyuláné 6, Pallay Lajosné 10, Schwarz Gézáné ivén: Schwarz Gézáné 4, Schwarz Gabi 1, öz. Sal Ferencné ivén: öz. Sal Ferencné 6, Arnótfalvy Afredné, N. N., Markovits Antalné, Hanczli Istvánné 2-2, Elsméry Ferencné 4, Mezey Vilma ivén: Krausz Samuás 10, Szász Elekné, Bakó Istvánné, Horváth Péterné, öz. Kenéz Sándorné, öz. Darney Ferencné, Svoi Vilmosné, Keller József 2-2, Valász Vilma 1, Borbély Kálmánné — 60, Thury Lászlóné 3, Rigó E. né 2, Végh Zsófia 1, N. N. 1, Csapó Lajosné 1, dr. Móric Ernőné 4, Das Escherolcs Kruspér Istvánné 4, öz. Czövek Kálmánné 4, Kőszeghy Józsefné 2, Pojnár János 2, öz. Blatky Endréné 4, Örlay Flora 2, Arkossy Zoltánné 2, Balázsházy Bertalané 6, Balázsházy Olga 3, Balázsházy Marit 3, öz. Jaks Frigyesné, Frankó Endréné, Varró Domokosné, Zubor Józsefné, Bellus Ferencné, Radnik Gáborné, Fényes Sándorné, Gábor Józsefné, Szilágyi Zsigmondné, Schadeberg Béla, Voit Otóné, Warner Kálmánné, Böhm Ferencné, Keszthelyi Zoltánné 2-2 K, N. N. — 60, N. N. 1, Kenéz Sándorné 2, May Sándorné 2, Vay Zoltánné 1, Tóth Izréné 2, Róz Bertalané 10, Bártlay Józsefné 1, Szokolay Elekné 2, N. N. 1, öz. Gyurkovits Kornélné 10, öz. Waller Odóné 3, Demetrovics Elekné 3 korona, Fabéri Ármánné 1 kor., Ferdényi Olivérné 4 korona, öz. Szabó Gézáné 1, Plattky Miklósné 4, N. N. 180, Fásy Lajosné gyűjtés: 153, Csepregi Miklósné ivén: öz. Csepregi Miklósné 20, Nevorai Istvánné 3, Fischhoff Frigyesné, dr. Fráter Imréné, Paksy Gusztávné, Deák Istvánné 2-2, Jungmann Margit 1, Csepregi Erzsébet 10, öz. Balla Józsefné 10, Paksy Istvánné 2, Poszpiss Gézáné ivén: Poszpiss Gézáné 3, Nadányi Fani 2, Aberle Otó 1, Bardos Ferenc 2, Demokosné 1, Farkas Ferenc 1, Fráter Sándor 3, Dajka Ambrusné 2, Karakas Istvánné 2, Steiner Viktorné 4, Tonk Emil 3, Pécsy Sándor 2, Blaha Istvánné 1, Kesztelbaum Juliska 1, Beniczky 2, Tamásik Rózsa 2, Szentesi Zsigmond 2, Juricskay László 1, Nagyvárad Agrár Takarékpénztár 10, N. N. 1, N. N. 2, N. N. 2, dr. Bunáné 3, Márton József 1, N. N. 2, Debreczyné 2, Róz Melén 1, Pásztor Ivánné 5 koronát, Sichef mlla 1, öz. dr. Buljovszky Józsefné ivén: öz. dr. Buljovszky Józsefné 10, dr. Lestyán Endre 10, Imrik Zoltán 10, Brém Lőrinc 20, Gresinszky Antal 10, Lányi József püspök 20, dr. Bundala Mihály 20, Vucskics Julia 10, dr. Vucskics Gyula 20, Sirmay L. Árpád 10, dr. Karácsonyi János 20, Pálffy Sándor 10 Csulah Gusztávné ivén: Dóssy Lajosné 50, dr. Radu Jakab 20, öz. Wallerstein Ferencné 10, Isák Lúcia 6, Skrezo László 4, Waiszlóvits Lajos 10, Arató Ferencné 5, dr. Radu Demeter püspök 30, Bihoreana Takarékpénztár 10, Plesz Ármán 10, Farkas Istvánné 5, Breider Ármán 5, Lőrincz Irma 10, Csulah Gusztávné 5, Weiss Gáborné 2 koronát. Mely jótékony adományokért hálás köszönetet mond az egylet elnöksége.

# HIREK

**A belügyminiszter a magyar helynevekért.** A magyar Tudományos Akadémia 1916. évi június 15-én tartott ülésein elhatározta, hogy az idegen földrajzi tulajdonnevek (városok, folyók stb.) a közhasználatban meghonosított magyar kiejtés szerint írandók. Sándor János belügyminiszter tegnap leiratot intézett Bihar megye alispánjához, melyben elrendeli, hogy az ily tulajdonnevek előfordulásakor a megye minden hivatalos iratában az akadémia felfogásához alkalmazkodják.

**Uj templomok, plébániák és iskolák Kalocsán.** Várady L. Árpád kalocsai érsek Kalocsán a külvárosban a vasúti állomás előtt létesítendő katonai rokkant telep részére két templomot és két plébánia-iskolát építtet és egy kath. fiú- és leányiskolát létesít, a melyekre 500,000 K-ig terjedhető összegűt és legfelsőbb jóváhagyás reményében az érseki törzsvagyontól 270 katb. hold földet ajánlott fel. A kalocsai főszékesegyházi káptalan pedig oly módon járul hozzá ezek létesítéséhez, hogy hajlandó a tizedik kanonoki stallumot képező plébánia egész jövedelméről a külvárosi plébánia javára lemondani a tizedik kanonoki stallum jövedelmét saját jövedelméből pótolni.

**Az ingatlanok terhelő adósságok bejelentése.** A házak és egyéb ingatlanokat terhelő telekfedőnyilv. bekebelezett adósságok kamatainak 10 százalékát tudvalevőleg az általános jövedelmi pótdóbból levonják, ha az adósságot a tulajdonos az év január havának 31-ig szabályszerűen bejelenti, az adóhivatalt által ingyen kiszolgáltattott blankettán. A törvény ezen rendelkezése sajnos majd minden háztulajdonost érdekel és ezért felbujar a fizetelmeket, hogy bejelentésüket a még hátralevő pár nap alatt a városi adóhivatal illetékes irodájában nyújtásukba, mert különben elesnek ezen kedvezménytől.

**Jég miatt a vetés.** Pár nap óta bekövetkezett a téli hideg idő. Éjjelenként erős fagy volt a dacára a szép verőfényes nappaloknak, az árnyékban még a déli órákban is csak gyengén olvadt. Tegnap és tegnapelőtt a Körösze gyengén sajlott, ami azt mutatja, hogy a folyó felőli vidékén még nagyobb hideg köszöntött be. Tegnap este pedig nagy köd borította az utcákat. — A gazdák valószínűleg veszedelmeknek mondják ezt az időjárást, mert a mezőkön nincs hó, hanem a sok esőtől elorított a víz a szántóföldeket és most jégkéreg alatt van a vetés. Amit meghagytak az egerek milliói, most tönkreteszi az időjárás.

**Alexzredes és huszárhadnegy véres kardpárbaja.** A Rákosi féle vívóteremben, mint budapesti tudósítónk telefonálja, véres kardpárbaj folyt le tegnap. Zichy Géza alexzredes állott szemben Ács Tibor dr tartalékos huszárhadnegygyal. Az ellenfelek hevesen csaptak össze és az első összecsapás alatt az alexzredes fejétől homlokáig terjedő súlyos vágást kapott, amelyet 12 öltéssel varrtak össze az orvosok. A hadnagy az arcán kapott kisebb sebet. A párbaj oka: magántermészetű összeszólalkozás.

**A Katholikus Kör vetítés előadása.** Dr. Géczy József teológiai tanár tartott nagy érdeklődéssel tegnap a Kath. Kör vetítés estélyén. Törökországot ismergette gyönyörű vetített képek bemutatásával. Azokat az exotikus tájakat, melyeken az emberiség bölcsője ringott, a pálmaligeteket, melyekben anachronizmusnak tűnnek fel az ágyuk és a gépfegyverek a modern harc romboló eszközei, a tavéken nyargaló német tisztok, akik becsüdlött csapatokat vezényelnek. A fehér vászon elvonultak szemünk előtt kelet népei, a paradisiomi tájak, a városok jellegzetes lapos fedélű házaikkal és karcos minaretjeikkel. A vetítéselőadást nagy közönség gyönyörködve hallgatta végig a végül hálásan megtapsolta az előadót szép előadásáért.

**Napfogyatkozás.** Tegnap reggel napfogyatkozás volt, amely egész Európában látható volt. Kezdődött reggel 6 óra 43 perckor a legnagyobb elcsúszással félkilenckor volt. Tíz órakor ért véget a napfogyatkozás, amelynek sok nézője volt.

**Az esztergomi Kath. Kör 25-ik közgyűlése.** Vasárnap tartotta az esztergomi Kath. Kör 25-ik jubiláris közgyűlését. Esztergom a legnagyobb társas körök közgyűlést tartott fenállásának 25-ik évfordulója alkalmából, melyen a kör világi elnöke: lovag Matyasovszky Lajos tartott megnyitó beszédet. Utána dr. Machovich Gyula prelátus kanonok, a kör egyházi elnöke beszélt a beszéde közben bejelentette, hogy a kör jubileuma alkalmából Ósiségeik IV. Károly király és Zita királynéasszonyának szerencsés megkoronázásának emlékeztére 20,000 koronát ajánlott fel 6 százalékos hadikölcsönkötvényekben a kör előjárta. A közgyűlés nevében az ősz elnök meghatározta, hálás köszönetet mondott a nagyelkü adományért a világi elnöknek. A közgyűlés ezután megválasztotta a kör tisztikarát. Lovag Matyasovszky Lajos világi elnök dr. Machovich Gyula egyházi elnök újra megválasztották.

**Katonai kitüntetés.** Heyderi Devics Miklós nagyváradi m. kir. adótitst, népfelkeltő és kir. zászlós az ellenség előtt tanúsított hősiességéért katonai parancsnokságától a vitézségi nagy arany érem kitüntetését kapta. Vitézségével az 1916. évi tavaszi volhyniai harcokban tűnt ki. Ekkor kapott nehéz tüdőbővést is, a melyből azonban szerencsésen felgyógyult és most ismét frontszolgálatot teljesít.

**Hősi halál.** Gyémánt Zsigmond tüzér zászlós, életének huszadik évében, ellenséges golyótól szíven találva a keleti harcokban hősi halált halt. A fiatal hős dr. Gyémánt Jenő királyi nagyváradi ügyvéd és neje Berkovics Vilma fia volt. Egy éve már hogy a keleti harcokban harcolt a fiatal hős és január elején szabadságra jött haza. Mielőtt hazajárna volna. Január 20-án ment vissza a frontra, s alig jutott ki a hadállásokig, négy óra múlva már halott volt. Tegnapelőtt érkezett az első hír a mélyen lesújtott szülőkhöz fiuk hősi haláláról egyik bejárásból s tegnap megérkezett a hivatalos távirat röviden jelölve a mélyen lesújtó hírt. Az egész városban mély részvételt keltett az előkelő család gyászja. Az elhunyt Gyémánt Zsigmond a nagyváradi

katholikus jogakadémia hallgatója volt, tőrekvő ifjú, akit sok szimpátiával találkoztott a váradi társaságban.

**Denaturált szesz a városi boltokban.** Tudatom a város közönségével, hogy az alatt következő városi liszt és élelmiszerüzletekben további intézkedésig egy-egy család a liszt- és élelmiszerutalványok bemutatása mellett csereüvegek ellenében egy fél liter denaturált szeszt egy koronáért vásárolhat: Szent László-tér 5 szám alatt, Szent László-tér 16. szám alatt, Teléki utca 4. szám alatt, Vitéz-utca 44. szám alatt, Rákóczi utca 8 szám alatt, Rákóczi utca 55 szám alatt, Kolozsvári utca 55. szám alatt. Lukács Olga, polgármester-helyettes.

**Jó a jég.** Nullán alul a higany, a Körösze sajlik a ligeti jég beállott. Szép sima felületét egész éjszaka hízta Hodossy, a ligeti tó gondozója s ha a köd után nem áll be olvadás, ma már a osónakház előtti oldalon korosolyázhatnak Halifax hivi a megbízalt jégen. A hideg állandósulása esetén a tó másik felét is locsoltatja az NSK.

**Bihar megye citrom szükséglete.** A sok mindentféle élelmiszer összeírása után még csak éppen az hiányzott. A Haditermészet Részvétel-társaság tegnap átiratot intézett Bihar megyééhez, amelyben azt kéri, hogy mennyi a megye területén levő kórházak, az itt levő katonaság és a polgári lakosság egy havi citrom szükséglete. Ez adatok közlését sürgősen, lehetőleg postafordultával kéri, mert a szükséges mennyiségről most van módjában gondoskodni.

**Séta Rózsa utcán.** Előfizetőink tömegesen keresik fel lapunkat és invitálnak, hogy sétáljunk végig a Rózsa-utcán. Ez az utca az az utca, amely végig sáros és most Várady Zsigmond nevét viseli. Az alsó részét hajdan Rózsa-utcának hívták, arról a rózsáról, amelynek csak tövise van. Az, hogy a feneketlen sár még télen is alig fagy be, az egyik baja ennek a szépen félbemaradt utcának, a másik az, hogy a palánkok és az ut között csak egy vékony járda marad, amely a balanszra ad kitűnő alkalmakat. A legnagyobb kifogásuk a lakóknak a zegzugos palánk, kiugró kerítés, amelyeknek szegletei a rondaság fészke. A város, mikor ide házat engedett építtetni, az erkölcsi kötelezettséget vállalta, hogy rendezze ezt az utcát is, legalább a legelőbb esztétikai követelményeknek megfelelően. Eddig ezt nem tette s most az oda építendő bakugrások és orbefogások révén jutnak el kietlen házatájukhoz s örülnek, ha szemük nem látja, mi van a bokor alatt, a palánk tövében. Ők kéri, szerkesszük meg ezt az állapotot. Amit ima, meg is tesszük.

**A tanítók szene.** A tanítók és tanárok beszerzési csoportjának tegnap részére a vezetőség egy waggon porosz kőszennét szerzett meg, mely mennyiséget 8, esetleg 4 métermázsánként oszt ki, első sorban olyan tagok között, akik az első szénrendelés alkalmával szétszórtságukat nem biztosították. A szén ára 8 K, a házhoz szállításról mindenkinek magának kell gondoskodnia. A rendeléseket a vezetőség ma délután 3-4-ig a kereskedelmi iskolában jegyzi elő s ugyanakkor a még át nem vett Franek kárót is kiszolgáltatja. (1 kg. 2 korona)

**\* Bogisich püspök 50,000 koronás egyházzenei alapítványa.**

Esztergomból jelentik: Bogisich Mihály választott püspök, esztergomi prelátnak kanonok, aki egész életét az egyházi ének- és zeneművészet művelésére és fejlesztésére szentelte a magyar egyházi ének ápolására aranyművésze alkalmával 20,000 koronás alapítványt tett, most újabb alapítvánnyal fejlesztette az egyházi zene és művelői iránt érzett szeretetét. Az esztergomi főszékesegyház vegyes énekkara részére, amely jelenleg 17 tagból álló művészi testület, nyugdíjalapul 25 darab egyenként 2000 koronás le nem járt szelvényeivel együtt átadott 4 százalékos magyar koronajáradék kölcsönkötvényekben 50,000 korona névértékű alapítványt létesített, amelynek kezelését a székesfőkáptalanra bízta.

**\* A Szigligeti Társaság társasbédje.** A Szigligeti Társaság, tisztújító közgyűlése alkalmával, amely tudvalevően az irodalmi egyesület újjászervezésével kapcsolatos, társasbédet rendelt, amely a környűlés után, s a 28 óra déli 1 óráig lesz a Rimanóczy-terület külön éttermében. Egy teríték ára 7 korona. — A társasbéd rendezője külön meghívót nem bocsát ki, de ezúton is meghívja a Társaság tagjait a Nagyvárad művelti közönsége köréből mindazokat, akik irodalmi egyesületünket szíves érdeklődésükkel megüdvöztetik. A társasbédre jelentkezhetnek a rendezőség tagjainál: Sas Ede főtitkárnál, dr. Küller Aladárnál, Fehér Dezónál, Hegedűs Nándornál, Pásztor Ferenc és Láng Józsefnél.

**\* Házasság.** Hajdu Hugó gyógyszerész február 4-én köt házasságot Wechsler Lillyvel Nagyváradon.

**\* Trafikot kapnak a rokkantak.** Megirtuk már egy ízben, hogy a pénzügyi kormány a megszüntetett trafikjogokat a rokkant katonáknak a sz. esetek hozzátartozóinak adományozta. Teleszky János dr. pénzügyminiszter és Madarassy Gábor államtitkár nemes célú akciója közeljövőben megvalósul. Mint Budapestről jelentik, a pénzügyminiszter a megszüntetett trafikjogokon kívül vizsgálat alá veszi azokat a trafikjogokat, amelyekhez jogtalanul, protekció révén jutottak a tulajdonosok a sz. ezeket is elveszi a rokkantak javára, valamint azokat a trafikjogokat is, amelyeknek tulajdonosai egyébként más jövedelmükből vagy foglalkozásukból meg tudnak élni. Vizsgálat alá kerülnek ezenkívül a törvényes távollásigon belül eső trafikjogok a így remélik, hogy sok rokkant katonára és özvegyre jut megélhetést biztosító foglalkozáshoz.

**\* Ki tud róla?** Baneček Erzsébet sepeiszentgyörgyi m. kir. el. népiskola tanítóképző intézeti főnöke délután felhívom, hogy a sz. érdeklődésben a rendőri bejelentő hivatalnál (Városháza II. 19. sz.) jelentkezzék. Esetleg, aki róla felvilágosítást tudna adni, hogy hol tartózkodik, azt kérem a bejelentő hivatalnál bejelenteni. Molnár István a bejelentő hivatal vezetője.

**\* Egy híres betörő szökése.** Tegnap késő este a törvényszék épületéből az ügyészség fogházába kísérték át Lakatos Károly 26 éves lesei cigányt, avagy más néven „Boci”-t (ahogy bandája nevezi.) A Szechenyi téren a hírhedt betörő, aki a múlt évben egész Biharmegyét végiglopta bandájával, futásnak eredt és a városra le-

terülő köd leple alatt eltűnt kisléri személdől. A rendőrség keresi.

**\* Egy kis fiu tragédiája.** Sajnálatos baleset érte Grósz Sándor köznevelődjét a két és fél éves Ignácot. A kis fiu egy órával pillanatban beleesett a forró levestés fazékba. Ugyanis Grószékéknál a konyha mellett van a gyermek szobája. A konyhában órási gondérben főtt a leves. Mialatt a eseléd egy eszékre felállott, hogy a eszék a falról levegye, a kis Ignác a gyermekszobából kiszorult a konyhába, a a fedetlen, gőzölgő levestés fazékba beleesett. A forró étel egészen összeérett a gyermeket, életveszélyes sebeivel behállozták a gyermekszobájába. Alapota válságos.

**\* Küldik szét az élelmiszerjegyeket.** Tudatom a város közönségével, hogy ma és a következő napokon az alábbi felsorolt utcák lakói számára készen vannak a burgonya, zsír, kávé, cukor, pótkávé és tea utalványok: Kapucinsz, Kassánya, Galamb, Gerlicy, Gillányi Görbe, Görög oldal, Gyár, Gyöngygyök, Halász, Hattyú, Hagóoldal, Hármaz, Háromrész, Heltai, Hentes, Huszár, Hútor, Havesztelep, Hd, Hodosi Miklós, Holdvilág, Hosszú, Imre, Iskola, Isányi Odón, Jókai, Kassánnyatér, Kalmár, Kápolna, Kápolnatér, Kápolnator, Károly, Kereszt, Kertész, Kertváros, Kelekeny, Kis, Kiszótka, Kolosvári, Komáromi, Komardans, Kórház, Kosuth Lajos, Köblös térlagyár, Köröz, Körösetű, Közvágóhid, Köröscsator, Közép, Krisztina, Koldvász, Malom, Lohner György, Marx Mihály, Mely árokúth, Mészáros, Mezős Museum, Nagy István, Nagy Sándor, Nagymező, Pál, Pál, Páris, Pável, Pálysudvar, Péc, Peres, Petőfi, Péter, Pray György. A sz. érdeklődésben figyelemmel kell lenni, hogy az újat maga vagy meghatalmazottja tartózkodjék a postai kézbesítés idején tartózkodjék, mert csak a háztartásvezető vagy igazgató meghatalmazottai vehetik át a tartózkodjék aláírása ellenében az élelmiszerjegyeket. Élelmiszerjegyeit őrizze meg mindenki, mert senki számára nem adunk ki utalványokat és felváltást az burgonyát, zsírt, cukrot, kávé, pótkávé és teát csak élelmiszerjegyek segítségével lehet vásárolni. Nagyvárad város közéletmozgásai ügyosztályának peccsétjével el nem látott utalványok vagy lezárított szelvények érvénytelenek. Nagyvárad, 1917. évi január 23. án. Lukács Odón, polgármesterhelyettes.

**\* A magán borfogyasztók figyelmébe.** A magán borfogyasztók borfogyasztási adójának átmeneti időszakra való megváltására vonatkozólag Juricskay Barna adóügyi tanácsos a következő hirdetményt adta ki: Nagyvárad város tanácsos részéről a magán borfogyasztási adó megváltása végett az egyesületi ajánlatok megtételére határidőül 1917 február 5. 6. és 7. napjai tűztek ki. Felhívom tehát mindazon szőlőbirtokosok, termelők, továbbá magánborfogyasztók, akik a határidőt az 1917. évre átmeneti időszakra önjutták megváltani, hogy a fent kitett határidőben a városi bizottsági termében mindenkor délután 9 órától déli 12 óráig a kiküldött bizottság előtt annyival is inkább jelentkezzenek a megajánlott összeg megváltására a kiküldött bizottságnál lefizessék, mert ezen időn túl jelentkezésnek nem fogunk elfogadni. Az átmeneti időszakra felveendő jegyzőkönyvben foglalt feltételek a magánlevelet szonnal kötelezi, a városra nézve azonban csak az esetben lesznek kötelezők, ha azok a nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság részéről jóváhagyva lesznek Nagyvárad, 1917. évi január 24. Juricskay Barna, pénz és adóügyi tanácsos.

**\* Ertesítés.** A nagyvárad Hitelbank Rt. Takarékszövetkezet XII. évi évtársulatának kifizetési f. hó 15. én megkezdődtek.

**\* Újabb adományok a debreceni „Zita” róm. kath. hádiárvaházra.** A zilahi esperesi kerület lelkésze, Kara 95, a kárándi esperesi kerület 34. Szabó N. 200, Várad Szabó János 120, Hamernyik Sándor plébános 30, általa a köröstarjáni fog. szövetkezet 100, Papp Béla praeceptor, Págy János (Kossuthmegváltás címén) 30—30, Besser Hunó plébános 5, perselyekből 122 10, N. N. 75, ózv. Balczey Rozsóné (Bácsiasszony) 20, Lipsey Sándor plébános 50, többen 101 04 kor. A kegyes adományokat hálással köszöni Gróf Ferenc prépost plébános, a „Zita” kath. hádiárvaház elnöke.

**\* A takaréktüskék részvevőinek beváltása ára.** A m. kir. minister annak 86565. sz. leirata alapján közli az érdeklődőkkel, hogy a takaréktüskékbe zártított vörösrézmelegítőket pótlásra szolgáló vaslemez melegítőket az útmutatás befűtő-re szolgáló vaslemez, fedőlapok lemezmagasságának megállapításáról szóló rendelet a kamaránál a hivatalos órák alatt 9—12 óráig és 3—5 óráig megtekinthetők. Nagyvárad 1917 január 16. 22. Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara: Szatmari Ferenc sk, elnök h. Dr. Sarkadi Lajos sk. titkár.

**\* Az új Hetközi.** Ismét felkelt a ritka fényűző irodalmi a magyar irodalomban Tolnai Világitókor a most megjelent VII. kötetével, mely, mint az előbbi hat kötetből is láthatjuk — a művelődésnek és tudományoknak egészen új, eddig ismeretlen utat nyit. Utat a népműveléshez, akik a tudást éppen, mert az eszközei drágák, nem tudták megszerezni. Tolnai Világitókor ezzel az akciójával egy olyan művet ad, csaknem ingyen a nagyközönség kezébe, mely egyedülálló, utólaghatatlan és hűzgető. Képi művészi illusztrációit, felvilágosító, magyarázó rajzait ezáltal felülmúlják az eddig megjelent 6 kötetet. S ez a mai nehéz időkben, amikor a nyomdai és a papírárak háromszor százalékkal emelkedtek, csak igazolja azt, hogy a Tolnai Világitókor olvasóit olyan ajándékokban részesíti, amilyenekkel még eddig egyetlen lap előfizető sem dicsekedhetett. Egy-egy kötet bolti ára 20 korona, a az előfizetők és hetiverők 40 korona 60 fillér ráfizetés mellett jutnak hozzá.

**\* Megfagyott szőlőt kivörösödött arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású a Harmatlej krémje és hozzávaló szappan.** Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad Rákóczi-ut 7/B. Telefon 13—02.

**\* Köhögés, hurut, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatású szer a Farkas féle hurut szelvény. Ára 1 kor.** Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Tejkonzerv is kapható.

**Megvettem egy nagy mennyiségű eredeti berlini szabású finom, szép és sikkes mellfűzőt és azokat igen szolid áron bocsájtom nagybecsű vevőim rendelkezésére.**  
**Kesztenbaum Juliska**  
fűzőszalonja Nagyvárad, Rákóczi-ut 6. sz.

**\* Gyönyörű rózsás arc a nő legszebb díszje.** Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO krém és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltűnteti a ráncokat, szeplőket, mitesszereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy-palota.

**X Polackszirté NOXIE** blatos szar. Arz 1 korona 80 fillér. Kapható kisárolag Parkas István Apolló drogeriájában Rákossy ut. 7/B.

**Legujabb táviratok.**

**Szánkózik a királyi pár. Tormássyt fogadta a király.**

Budapest, január 20. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A király ma fogadta Tormássy soproni róm. katolikus plebánost, egykori magyar tanárját és nevelőjét. A király ezután Badenbe utazott a királynéhoz, s a királyi pár szánkózikott. A királyné délután 5 órákor visszatért Bécsbe.

**Fut az oláh király Odesszába.**

Budapest, január 23. (Saját tudósítónktól.) A *Vossische Zeitung* jelentő Kopenhágából: Az oláh királyi udvar elköltözése Jasiból bekövetkezett. Eleinte Kisenevet szemlélték ki, de ezt katonai okokból elejtették, ehelyett Odesszába történik az átköltözés.

**SZÍNHÁZ.**

**A MAI SZINLAPOK.**

Este 7 és fél órákor, rendezes helyárrakkal:

**Legénybucsu.**

Operett 3 felvonásban.

**SZEMÉLYEK:**

Hempel-Heringezsdorf Balduin gr.	Dózsa István
Anasztázia, a felesége	T. Pogány Janka
Stella, unokahuguk	Sz. Zsigmond Anna
Ottinghausen báró	Bihari Sándor
Bachmayer	Rákosi Ferenc
Stilleben Maki báró	Sik Rezső
Lőrinc	Tompa Béla

**Heti műsora:**

Csütörtök: Longyelvér (Bihari Sándor fellépte.)

Péntek: Három a kislány.

Szombat délután: Gásák.

Szombat este: Zsuzsi kisasszony (Vajnovszky Vilma felléptével.)

Vasárnap délután: Kis király.

**Vajnovszky Vilma a Nebántsvirágban.** Vajnovszky Vilma, a városunkban előnyösen ismert énekesnő tegnap este a Nebántsvirág címszerepben vendégszerepelt. Tavaly óta nem láttak Vajnovszky Vilma, a tegnapi fellépte után leszóghattak, hogy fejlődés képes játékkészsége, kellemes hangja a jövőben még igen szép sikereket biztosítanak részére. Tegnapi felléptével is meleg sikert aratott, a közönség lelkesen ünnepelte és többször hívta a függöny elé.

**Bihari Sándor első fellépései.**

A Szigligeti színház látogatóinak élvezetes estéjük lesz ma: kedves ismerősüke: látják viszont, akitől nehéz volt elszakadni a közönségnek s annál nagyobb örömmel üdvözlö ugra: Bihari Sándor, a Szigligeti színház visszazszerződött tagja lép föl ma és holnap este és pedig két legjobb szerepében. Ma, szerdán a Legénybucsu, holnap pedig a

Longyelvér főszerepeiben lép föl a művész, akinek a legmelegebb fogadtatásra van kilátása.

**Kárpáthy Zoltán.** A legnagyobb magyar mesemondónak, a mi oszd is Józsefnek regényei egymásután foglalják el a színpadot is. Legujabban tulvalóvő Kárpáthy Zoltánt dramatizálta Havasi Sándor, még pedig szerencsés kézzel: ez a darab talán a legsikerültebb Jáka Mór színi alkalmazott regényei között. A Szigligeti színházban vasárnap este lesz az új Jáka darab bemutatója, amelyre a társulat különös gondot fordít készült.

**IRODALOM**

**A Társaság.** A magyar uri közönség már egészen szeretetbe fogadta Dobay István kitűnően szerkesztett illusztrált hetilapját, melynek minden egyes száma az izlés és good jelét viseli magában. A Társaság e héten is tele van szabbnál szebb képekkel és kivált a koronázáson résztvevő díszmagyaros hölgyek és urak fényképe tartogat számot különös érdeklődésre. A szövegrészenben Darnay Kálmán folytatja mindazkor érdekes visszaemlékezéseit, Návay Aladár a háborus Párisról ír cikket, Lázár Ernő Horvay János művészetét ismerteti. A mindig érdekesen mesélő Tsveti Mihály hosszabb lélekzetű elbeszélést kezd Az utolsó Rybuski címmel. A Társaság rovat gazdag változatos és aktuális. Színházi levél és egyéb apró aktualitások egészítik ki a szép szám tartalmát. A Társaság előfizetési ára egész évre 28 K, félévre 14 K, negyedévre 7 K. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, IV., Ráltanoda utca 18.

**A „Vasárnapi Ujság”** január 21. száma még egy művészi emléket adja a koronázásnak: Róvész Imre pompás festményét IV. Károly király megkoronázásáról. A kitűnő művész a képe kompozícióban, rajzban vetekedik egy elsőrendű történelmi festményvel. A többi képek harctéri jeleneteket mutatnak be a ma legaktuálisabb harctérről: Romániából. Ripales Rajmond a most írtásra kerülő nagy erőt mutatja be cikkel és érdekes képekkel. Egy képsorozat Muzsival Nagy Endre hadifestő képsínek kiállításáról mutat be néhány érdekes darabot. Szépirodalmi olvasmányok: Pekár Gyula regénye, Vargha Gyula verse Szöllösi Zsigmond novellája, Braun Lily regénye. Egyéb közlemények: Madarász Viktor alhunyt művésznök arcképe és egyik legkiválóbb festménye, képek és cikk a tanulók cipész műhelyéről egy fővárosi iskolában s a rendezes heti rovatok: A háboru napjai, Irodalom és művészet, Sakkjáték stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám)

**Az Új Idők** e heti számában Herczeg Ferenc folytatja „Tűz a pusztában” című gyönyörű regényét. Kádár Lehel „Mint a felhő” címmel ír elbeszélést. Scossa Rezső „Csupa jó” címmel novellát. Hosszabb műtatványt közöl a lap Herczeg Ferenc nagy sikerű színdarabjából, a Kék rókából, míg az Eliságovics romaárak című rovatban Gesztess Gyula Apponyi Rudolf gróf naplójának egy részét mutatja be. Cikk az Ernst múzeum legutóbbi kiállításáról, Szávay Gyula, Székely Jenő versei, fordított regény és egyéb apróbb cikkeket egészítik még ki a lap szövegrészét. A képek között az aktuális harctéri felvételeken kívül egész sorozat fotográfiát közöl a lap Herczeg Ferenc Kék róka című színdarabjából.

Főszerkesztő:

Dr. KRÜGER ALADÁR

Felelős szerkesztő:

Dr. PAPP KÁROLY

<b>VIGADÓ mozgószínház</b>	<b>Szerdán</b> <b>Beszállásolás</b> vigjáték 3 felv.
	Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepponon 8 órákor és hétköznapokon 5-kor.
<b>UKANIA mozgószínház</b>	<b>Szerdán</b> <b>Prágal zsidó</b> dráma 4 felv.
	Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepponon 3 órákor és hétköznapokon 5-kor.
<b>APOLLÓ mozgószínház</b>	<b>Szerdán</b> <b>A kaméliás hölgy</b> regény 4 felv.
	Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepponon 8 órákor és hétköznapokon 5-kor.

**Heti árjegyzék:**



- China ezüst kenyér kosár fogóval . . . 4 K
- China ezüst cukor tartó fogóval . . . 4 K
- China ezüst vaj tartó fogóval . . . 4 K
- China ezüst cukor kosár fogóval . . . 4 K
- China ezüst gyümölcs állvány tállal . . . 4 K
- China ezüst dobányzó készlet tálcával . . . 4 K
- China ezüst gyümölcs kosár színezve . . . 4 K
- Alpaca torta állvány majolika betéttel . . . 4 K
- Alpaca kenyér kosár majolika betéttel . . . 4 K
- China ezüst talpas gyümölcs állvány . . . 10 K
- China ezüst talpas állvány színes üveggel . . . 5 K
- Majolika vizes kancsó színezve . . . 5 K
- Majolika tészta tál 6 tányérral színezve . . . 5 K
- Majolika virágváza roccoco színezve . . . 5 K
- Likörkészlet tálcával aranyozva 6 személy . . . 4 K
- Vizes készlet színes aranyozással 6 személy . . . 4 K
- Boros készlet színes aranyozással 6 személy . . . 4 K
- Sörös készlet színes aranyozással 6 személy . . . 10 K
- Mosdó készlet fayence színes felszerelve . . . 10 K
- Gyermek mosdó készlet színes felszerelve . . . 10 K
- Cigaretta ezüst készlet felszerelve . . . 10 K
- Fűszer készlet felszerelve állvánnyal . . . 10 K
- Teás készlet színes aranyozással 6 sz. . . 12 K
- Kávés készlet színes aranyozással 6 sz. . . 12 K
- Mocca készlet színes aranyozással 6 sz. . . 12 K
- Ebédő készlet színes aranyozással 6 sz. . . 30 K
- Ebédő kész. sz. aranyozással Roccoco 6 sz. . . 40 K
- Ebédő kész. sz. aranyozással Roccoco 12 sz. . . 80 K

**Evőeszközök, kávé felszerelések, vendéglői berendezések.**

**Képkerepezés, ablak üvegezés gyorsan és pontosan előnyös árban készül.**

Eladás nagyban és kicsinyben.

**KOMLÓS TESTVÉREK**

üveg nagykereskedés

Zöldfa-u. 13. Telefonszám 372.